וכגון שמצא ערימה של שְׁלֹשָׁה מַטְבְּעוֹת או יותר, המונחים זֶה עַל גַּב זֶה, ואפילו ברשות הרבים, וכן כְּרֵיכוֹת – עומרים קטנים, שכורכים וקושרים את ראשי השבלים כשיעור מלוא אגרוף, שנמצאו בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, ואין מצויים שם בני אדם שידרסו עליהם, ואם יש בהם סימן הוא משתמר, וְכן בְּכָרוֹת לחם מאפייתו שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת ולא מהנחתום, ויש בהם סימן, וְכן גִּיזֵי צֶמֶר – פיסות צמר כמות שהוא משנגזז, הַלְקוּחִין [–הקנויים] מִבֵּית הָאוּמָּן, ודרך האומן לגזוז את צמרו בשינוי מגיזות שאר המדינה, ושינוי זה חשוב סימן, וכן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן, הסגורים במכסה וחתומים בטיט, חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיב לְהַכְרִיז עליהם, לפי שיש בהן סימן ולא התייאשו הבעלים מהם:

גמרא

שנינו במשנה מצא פירות בכלי או מעות בכיס, חייב להכריז. מדייקת הגמרא: טַעֲמָא – דווקא משום דְּמָצָא את הַפֵּירוֹת בְּתוֹך הַכְּלִי, וְכן את הַמָּעוֹת בְּתוֹך הַכִּיס, מפני שאנו תולים שהפירות שייכים לבעל הכלי, הָא – אבל כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּירוֹת או כִּיס וְלְפָנָיו מָעוֹת ולא בתוכם, חֲרֵי אֵלּוּ, הפירות והמעות שאין בהם סימן, שֶׁלּוֹ, לפי שאנו אומרים שנפלו מאדם אחר ולא מהכלי וכיון שאין בהם סימן נתייאשו הבעלים. תָּנִינָא – שנינו במשנתינו לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן – כפי המבואר בברייתא האומרת מָצָא כְּלִי וּלְפָנָיו פֵּירוֹת, כִּיס וּלְפָנָיו מָעוֹת, חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. אבל אם היו מְקֻצָּתָן של הפירות בְּתוֹך הַכְּלִי וּמְקֻצָּתָן עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע, או שהיו מְקֻצָּתָן של המעות בְּתוֹך הַכִּיס וּמְקֻצָּתָן עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע, חַיָּיב לְהַכְרִיז גם על הפירות או המעות, שכן הדבר מוכיח שאף אותם הפירות או המעות נפלו מאותו כלי והם של בעליו.

מקשה הגמרא מברייתא: וּרְמִינְהוּ, מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִימָן, כגון מעות ליד כיס, הרי הוא חַיָּיב לְהַכְרִיז גם על המעות, אבל אם בָּא בַּעַל הכיס שיש בו סִימָן, ונתן את סימני הכיס, וְנָטַל אֶת הכיס שֶׁלּוֹ, ואמר שאין המעות שלו, זָכָה הַלָּה – המוצא בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן, וקשה שלעיל אמרנו שאינו חייב להכריז על המעות.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב זְבִיד, לֹא קַשְׁיָא, הָא – המשנה וכן הברייתא הראשונה האומרות שאם מצא דבר שאין בו סימן ליד דבר שיש בו סימן, שהדבר שאין בו סימן שייך למוצא ולא לבעל הסימן, מדברות בְּכוּפָּא [–גיגית] וְכִיתָנָא [–פשתן] שהיו מונחים זה ליד זה, שאם היה הפשתן נופל ממנה היה נשאר בה מעט ממנו, וכיון שלא נשאר מוכח שאינו שייך אליה, וכן הוא בכיס ומעות שאם לא נשארו בו מעות ראיה היא שלא ממנו נפלו. וְהָא – הברייתא השניה שמבואר בה שחייב להכריז, בְּצַנְעָא [–סל] וּפַרְיָרֵי, וכשנופלים פירות מהכלי רגילות הוא שיפלו כולם, וכיון שכן אין הוכחה שהפירות לא נפלו מהכלי, וחייב להכריז אף עליהם.

תירוצים נוספים: רַב פָּפָּא אָמַר, הָא וְהָא – המשנה והברייתות מדברות בְּצַנְעָא וּפַרְיָרֵי, וְלֹא קַשְׁיָא, הָא – הברייתא השניה האומרת שחייב להכריז, דְּאִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵּי – שנשאר בכלי מעט פירות, ולבן מן הסתם יש לומר שגם הפירות שבחוץ נפלו מאותו הכלי ושייכים הם לבעל הכלי, וְהָא – המשנה והברייתא הראשונה ששנינו בהן שהוא של המוצא, דְּלֹא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵּי, וכיון שלסתם כלי יש שוליים הנכפלים כלפי פנים, היה על חלק מהפירות להשאר בתוכו, וכיון שלא נשארו הדבר מוכיח שלא נפלו מן הכלי והם שייכים למוצא.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, הָא וְהָא דְּלֹא אִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ מִידֵּי, וְלֹא קַשְׁיָא, הָא – הברייתא השניה מדברת דְּמַהְדְּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי – שפי הכלי הוא כלפי הפירות ויתכן שהפירות נפלו מהכלי, ולכן הפירות שייכים לבעל הכלי, וְהָא – המשנה והברייתא הראשונה מדברות דְּלֹא מַהְדְּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי, ונראה מתוך כך שהפירות לא נפלו מן הכלי ואינם שלו.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, הָא וְהָא דְּמַהְדְּרֵי אַפֵּיהּ לְגַבֵּי פֵּירֵי, וְלֹא קַשְׁיָא, הָא – המשנה וכן הברייתא הראשונה מדברות דְּאִית לֵהּ אוֹנָּנִין [–שפה] לְצַנְעָא – שיש לסל שוליים הנכפלים כלפי פנים הסל ומעבבים את מה שבתוכו מליפול כולו מהסל, ומכך שלא נשאר בסל מאומה מוכח שהפירות לא היו בסל, וְהָא – הברייתא השניה מדברת דְּלֵית לֵהּ אוֹנָּנִין לְצַנְעָא, ויתכן שהפירות היו בתוך הסל ונפלו כולם החוצה, ויתכן שהפירות שייכים לבעל הסל, לכן חייב להכריז:

שנינו במשנה: ואלו חייב להכריז, מצא וכו' צִבּוּרֵי פֵּירוֹת וְצִבּוּרֵי מָעוֹת, חייב להכריז:

אומרת הגמרא: שָׁמְעַתְּ מִינַּהּ שִׁמְנָן חֲזֵי סִימָן להחזיר על פיו, ולכן משיבים את הציבורים על פי סימן מניינם. דוחה הגמרא: תְּנִי – אפשר לגרוס במשנה צִבּוּר פֵּירוֹת בלשון יחיד, ואין כאן מנין ציבורים היכול לשמש בסימן, אלא כיון שצבורים הם, מוכח שהונחו שם, והסימן הוא המקום בו הונחו. שָׁמְעַתְּ מִינַּהּ שאם אומר המאבד את מָקוֹם האבידה חֲזֵי סִימָן. דוחה הגמרא: תָּנֵי צִבּוּרֵי פֵּירוֹת בלשון רבים, והסימן הוא מנין הציבורים ולא המקום. נמצא שאין להוכיח ממשנתינו דבר, שאין לדעת אם הסימן כאן הוא המקום או המנין:

שנינו במשנה: שְׁלֹשָׁה מַטְבְּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה וכו' הרי אלו חייב להכריז:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְגַדְּלָאָה, וְהוּא שֶׁעֲשׂוּיִין ומונחים המטבעות זה על גבי זה כְּמִגְדָּלִין, שהמטבע התחתונה רחבה יותר מהאמצעית והאמצעית יותר מהעליונה, שודאי שבכוונה הונחו כך ושכחם בעליהם, לפיכך נוטל ומכריז, והבעלים נותן סימן זה שהיו המטבעות מונחים כמגדל. הגמרא מביאה שכן נאמר גם בברייתא: תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת, חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ, עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים, חַיָּיב לְהַכְרִיז, וְאֵלּוּ הֵן עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים, שְׁלֹשָׁה מַטְבְּעוֹת [–מטבעות] שאינם שוים ברחבם, והתחתון רחב מן האמצעי והאמצעי רחב מן העליון המונחים זֶה עַל גַּב זֶה.

מקשה הגמרא: הָא גּוּפָא קַשְׁיָא – הרי דברי הברייתא קשים בפני עצמם, אָמַרְתְּ בברייתא ברישא, מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת, חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ, ויש לדייק מכך שרק אם היו מפוזרות, הָא – אבל מְשֻׁלָּחֵי שַׁלְחוּפֵי – מונחות באופן שמקצת המטבע מונח על המטבע שתחתיו, ומקצתו על גבי הקרקע. חַיָּיב לְהַכְרִיז, ומשמע שאף סדר זה נחשב לדרך הינוח. אֵימָא סֵיפָא שנאמר שם שדווקא אם היו המטבעות עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין, חַיָּיב לְהַכְרִיז, הָא מְשֻׁלָּחֵי שַׁלְחוּפֵי אין זה דרך הינוח אלא דרך נפילה וַחֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. מתרצת הגמרא: הַתְּנָא בברייתא, כָּל שֶׁאֵין המטבעות עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין ממש, מְפוּזָּרוֹת קָרֵי לְהוּ, ולכן ברישא שכתוב 'מצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו', הכוונה גם באופן שמקצת המטבע על גבי המטבע שתחתיו ומקצתו על גבי קרקע.

עוד פרטים בדין זה: אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, לֹא שָׁנוּ שאם מצא שלושה מטבעות זה על גבי זה חייב להכריז, אֶלָּא אם היו המטבעות מוטבעים בצורות ודמויות שֶׁל שְׁלֹשָׁה מְלָכִים שונים, אֲבָל אם היו שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד, אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז.

מקשה הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי, אִי דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין, אחד על השני בגדלים שונים, אֲפִילּוּ שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד נַמִּי חייב להכריז, שכן מה שמסודרים כמגדל מוכיח שהוא דרך הינוח, וְאִי דְּאֵין עֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִין, אֲפִילּוּ שֶׁל שְׁלֹשָׁה מְלָכִים, נַמִּי לֹא חייב להכריז לפי שהוא דרך נפילה. מתרצת הגמרא: אֶלָּא אִי אִתְּמַר דינו של רבי חנינא, הָכִי אִתְּמַר, לֹא שָׁנוּ שמטבעות המסודרים כמגדל חייב להכריז, אֶלָּא שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד, אבל כל אחד הוא ברוחב שונה, והרי הם חשובים כְּעֵין שלושה מטבעות של שְׁלֹשָׁה מְלָכִים, (אֲבָל שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד אֵינוֹ חַיָּיב לְהַכְרִיז) וְהֵיכִי דָּמֵי – ומהו האופן שהם חשובים כעין של שלושה מלכים, כגון דַּעֲשׂוּיִין כְּמִגְדָּלִים, שְׁרִיוְחָא תַּתָּאָה – המטבע הרחבה למטה, וּמִצְיָעָא עֵילָּוֵיהּ – והמטבע האמצעית ברוחבה עליה, וְזוּטָא עֵילָּוֵיהּ מִצְיָעָא – והמטבע הקטנה על האמצעית, דְּאָמְרִינַן שמכך שנמצאו בסדר זה, שהבעלים אֲנוּחֵי אֲנִיחִינְהוּ בצורה זו בכוונה, אֲבָל אם הם כעין שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד, וכלומר דְּכוּלְּהוּ כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ – שכולם באותו רוחב, אַף עַל גַּב דְּמִנַּחֵי

המשך בעמוד עז

אַהֲדֵי – אפילו שהם מונחים ומסודרים זה על גבי זה [ואפילו מקצתם אינו על הקרקע], **הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ, אֵימַר** – משום שאנו אומרים, **אִתְרְמוּיֵי אִתְרְמֵי וְכַהֲדֵי הֲדָדֵי נָפוֹל** – קרה מקרה שנפלו המטבעות יחד בצורה זו, ואיננו בכוונת הניחוח אלא דרך נפילה, ואפילו המקום איננו סימן, שכן אינו יודע היכן נפלו, והרי אלו שלו.

דעה אחרת: **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אֲפִילּוּ** הם בגודל שוה והם כאילו **שֶׁל מֶלֶךְ אֶחָד, נַמֵּי מַכְרִיז**, כיון שאינו מצוי שיפלו באופן זה שיהיו אחד על גבי השני, ובודאי דרך הניחוח הוא.

מקשה הגמרא: המוצא שלושה מטבעות זה על גבי זה **מַאי מַכְרִיז**, מתרצת הגמרא: מכריז הוא את **מִנְיָן** המטבעות שמצא, והבעלים נותן לו סימן שהיו מונחים זה על גבי זה. מקשה הגמרא: אם כן **מַאי אֵירְיָא תְּלָתָא, אֲפִילּוּ תְּרֵין נַמֵּי** – מדוע רק בשלושה מטבעות נאמר דין זה של מגדלים הלא אף בשני מטבעות שייך דין זה, שאם יאמר הבעלים שאבד לו שנים והיו מסודרים זה על גב זה יחשב הדבר כסימן. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבִּינָא, טִבְעָא מַכְרִיז** – המוצא מכריז שמצא מטבעות, והבעלים נותן סימן את מנין המטבעות, לכך שני מטבעות אינו סימן, כיון שמיעוט מטבעות שנים.

ספיקות אודות צורות הנחה של מטבעות: **בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה**, היו המטבעות מסודרים **כְּשִׁיר** [–בעיגול] **מַהוּ**, האם חשוב כמגדלים או כמפוזרים. וכן יש להסתפק כשהיו המטבעות מונחים **כְּשׁוּרָה** – זה על יד זה, **מַהוּ**, או שהיו מונחים **כַּחֲצוּבָה** – מטבע אחד כנגד החלל שבין השנים האחרים [כעין סגו"ל], **מַהוּ, כְּסוּלָּם** – שהיה האמצעי רובו על התחתון ומיעוטו באויר, וכן רוב העליון על האמצעי, וכעין מעלות הסולם, **מַהוּ**. מתרצת הגמרא: **פְּשׁוֹט מֵהָא** – מדברי רב נחמן, **חֲדָא** מן השאלות, **דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, כָּל שֶׁאֵילּוּ מַכְנִים לָהּ** – לערימת המטבעות **קַיָּם בֵּינֵיהֶן, וְנוֹטְלָם** כולם **בְּבַת אַחַת, חַייָב לְהַכְרִיז**, ובשהיו מסודרים כסולם הרי הם ניטלים כאחת, ויש לפשוט מכאן שבאופן זה חייב להכריז. ספק נוסף: **בָּעֵי רַב אַשִׁי,**

היו המטבעות מסודרות **כְּאַבְנֵי בֵּית קוּלִּים** – עבודה זרה ששמה מרקוליס, ולהלן יבואר סדר הנחתם, **מַהוּ**, האם הוא דרך הינוח וחייב להכריז או לא.

פושטת הגמרא את הספק: **תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא, מָצָא מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת, חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ**, כיון שאין בהם סימן. אבל אם היו מסודרות **כְּאַבְנֵי בֵּית קוּלִּים, חַיָּיב לְהַכְרִיז**, כיון שצורה זו חשובה דרך הינוח. מבארת הברייתא: **וְאֵלּוּ הֵן אַבְנֵי בֵּית קוּלִּים** – כיצד הוא צורת הנחת אבני בית קוליס, אבן **אַחַת** מונחת **מִכָּאן**, **וְאבן אַחַת** מונחת **מִכָּאן**, **וְאבן אַחַת** [והשלישית] מונחת **עַל גַּבֵּיהֶן** – על גבי שתי האבנים, חציה על זו וחציה על זו.

הגמרא מביאה ברייתא הדנה האם שייך סימן בסלע אחת בפני עצמה: **תָּנוּ רַבָּנָן, הַמּוֹצֵא סֶלַע בַּשּׁוּק, וּמָצָאוֹ חֲבֵירוֹ וְאָמַר לוֹ שֶׁלִּי הָיָה** סלע זו שמצאת, ואף נתן לו סימן שסלע **חֲדָשָׁה הָיָה**, או שסלע **נֵירוֹנִית הָיָה** – שמו של נירון קיסר כתוב עליה, או שסלע המוטבעת בדמותו **שֶׁל מֶלֶךְ פְּלוֹנִי הָיָה, לֹא אָמַר כְּלוּם**, והרי היא של המוצא, **וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֲפִילּוּ אם שְׁמוֹ** של חבירו הטוען שהיא שלו **כָּתוּב עָלֶיהָ, לֹא אָמַר כְּלוּם**, והרי היא של המוצא, **לְפִי שֶׁאֵין סִימָן לְמַטְבֵּעַ**. מבארת הגמרא את הטעם שאין סימן למטבע: **דְּאָמַר** המוצא, **דִּילְמָא אַפּוּקֵי אַפָּקָהּ וּמְאִינִישׁ אַחֲרִינָא נָפַל** – יתכן שהמטבע אכן היתה פעם בידי אדם זה ולכן בקי הוא בסימניה, אך הוא הוציאה כבר מתחת ידו, ומידי אדם אחר נפלה ונאבדה:

משנה

המשנה מבארת את הדין במציאת חפצים שצורת הנחתם מוכיחה שיתכן והם הונחו שם לדעת הבעלים: **מָצָא אַחַר הַנָּפָה** – כותל העשוי מעץ או מקנים, **אוֹ אַחַר הַגָּדֵר** של אבנים, **גּוֹזָלוֹת מְקוּשָּׁרִים, אוֹ** שמצא את הגוזלות המקושרים **בַּשְּׁבִילִין שֶׁבַּשָּׂדוֹת, חֲרֵי זֶה לֹא יַגַּע בָּהֶן. מָצָא כְּלִי בְּאַשְׁפָּה, אִם** הוא **מְכוּסֶּה, לֹא יַגַּע בּוֹ**, משום שניכר שהונח שם מדעת, וכיון שבצורה זו הוא משתמר, הרי שלא על כזו אבידה הזהירה התורה להשיבה, אבל **אִם** היה הכלי **מְגוּלֶּה, נוֹטֵל וּמַכְרִיז**, שכיון שאינו משתמר בצורה זו, ודאי שלא הונח מדעת אלא נפל שם:

גמרא

הגמרא מבררת את הטעם שאין ליגע בגוזלות מקושרים שנמצאו אחר הגפה. שואלת הגמרא: **מַאי טַעְמָא** – מהו הטעם שהמוצא גוזלות מקושרים אחר הגפה אסור לו לקחתם משם. משיבה הגמרא: **דְּאָמְרִינַן** – משום שאנו אומרים, **הָנֵי** – גוזלות אלו, **אִינָשׁ אַצְנְעִינְהוּ** – אדם הצניעם שם, **וְאִי שָׁקִיל לְהוּ** – אם המוצא יקחם, **לֵית לְהוּ לְמָרַיְיהוּ סִימָנָא בַּנַּוְויְיהוּ** – הרי לא יהיה לבעלים סימן לתת בהם, ונמצא שהוא מפסיד את הבעלים, **הִלְכָךְ לִשְׁבָּקִינְהוּ** – ישאירם במקומם, **עַד דְּאָתֵי מָרַיְיהוּ וְשָׁקִיל לְהוּ** – עד שיבוא הבעלים ויקחם בעצמו.

הגמרא מבררת מדוע הגוזלות נחשבים לדבר שאין בו סימן: שואלת הגמרא: **וְאַמַּאי** – מדוע אסור למוצא לקחת הגוזלות מחשש שלא יהיה לבעלים סימן בהם, **לֵיחֲוֵי קֶשֶׁר סִימָנָא** – הרי מדובר בגוזלות קשורים, והקשר של הגוזלות יכול לשמש כסימן. משיבה הגמרא: **אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב**, מדובר **בְּגוּזלות הַמְקוּשָּׁרִין בְּכַנְפֵּיהֶן**, וקשר זה אינו חשוב סימן, והטעם לכך, כיון **דְּכוּלֵּי עָלְמָא חָכֵי מְקַטְּרֵי לְהוּ** – שכולם קושרים את גוזליהם בצורה זו.

ממשיכה הגמרא לשאול: **וְלֵיחֲוֵי מָקוֹם סִימָן** – הרי המשנה מדברת בגוזלות קשורים שאינם יכולים לפרוח, ואם כן הבעלים יכולים לתת בסימן את המקום ששם היו מונחים הגוזלות. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב עוּקְבָא בַּר חָמָא**, המשנה מדברת **בְּגוּזלות הַמְדַדִּין** ממקום למקום, ומן הסתם כבר אינם נמצאים במקום שהונחו שם, ולכן המקום שנמצאו אינו סימן.

שואלת על כך הגמרא: **אִי** – אם המשנה מדברת **בְּגוּזלות מְדַדִּין, מֵעָלְמָא אָתוּ** – יש לנו לומר שממקום אחר באו ולא הונחו כאן בכוונה, **וְיהוּ מוּתָּרִין** למוצא כיון שאין בהם סימן. מיישבת הגמרא: **אֵיפָא לְמֵימַר מֵעָלְמָא אָתוּ** – יתכן לומר שאכן הגוזלות באו משאר מקומות בעולם, **וְאֵיפָא לְמֵימַר אֵינָשׁ אַצְנְעִינְהוּ** – אבל יתכן גם שאדם הצניעם בכוונה תחילה, **וְהָוֶה לֵיהּ סָפֵק הִינּוּחַ** – ואם כן הרי זה ספק אם הונחו שם או שנפלו, **וְאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב, כָּל דבר שהוא סָפֵק הִינּוּחַ** בדבר שאין בו סימן, **לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל**, לפי שיתכן שאדם הצניע את החפץ במקום זה, ואם יטול ויכריז הרי הוא מפסיד את הבעלים, שכן אין להם סימן ולא יוכל להחזיר להם, **וְאִם** כבר **נָטַל** את החפץ ממקומו, **לֹא יַחֲזִיר** לאף אדם, כיון שאין בחפץ סימן ולמי יחזיר, אלא יהא מונח בידו עד שיבוא אליהו:

שנינו במשנה: **מָצָא כְּלִי בְּאַשְׁפָּה, מְכוּסֶּה לֹא יִגַּע בּוֹ, מְגוּלֶּה נוֹטֵל וּמַכְרִיז**:

מקשה הגמרא מברייתא: **וּרְמִינְהוּ, מָצָא כְּלִי מָתוֹן בְּאַשְׁפָּה, נוֹטֵל וּמַכְרִיז**, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ אַשְׁפָּה לִפָּנּוֹת – לפנותה ממקומה, ויש לחשוש שכשיפנו את האשפה ימצא גוי או ישראל שאינו הגון את הכלי ויטלנו לעצמו, ולכן אף שהונח שם לדעת, נחשב אבידה, ועליו ליטול החפץ ולהכריז. וקשה שבמשנה נאמר שאם נמצא באשפה כלי מכוסה לא יגע בו. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב זְבִיד, לֹא קַשְׁיָא, הָא** – המשנה מדברת **בְּכוּבֵּי וְכָסֵּי** – בקנקנים וכוסות, **וְהָא** – הברייתא מדברת **בְּסַכִּינֵי וְהַמְנִיק** – בסכינים ומזלגות. ומבארת הגמרא: המשנה מדברת **בְּכוּבֵּי וְכָסֵּי**, שהם כלים גדולים שאין מצוי שיפלו בשוגג, ומסתבר שהונחו שם בכוונה ולא אבדו לבעלים, ולכן **לֹא יִגַּע** בהם. והברייתא מדברת **בְּסַכִּינֵי וְהַמְנִיק**, שהם כלים קטנים, ומסתבר שהוציאם בשוגג יחד עם האשפה, ואבדו לבעלים, ולכן **נוֹטֵל וּמַכְרִיז**. תירוץ נוסף: **רַב פָּפָּא אָמַר, הָא וְהָא** – גם המשנה וגם הברייתא מדברות **בְּכוּבֵּי וְכָסֵּי** – בקנקנים וכוסות, שודאי הונחו באשפה מדעת הבעלים, **וְלֹא קַשְׁיָא, כָּאן** – בברייתא מדובר **בְּאַשְׁפָּה הָעֲשׂוּיָה לְפָנּוֹת** – שהדרך לפנותה, ואף שהכלי הונח באשפה מדעת הבעלים, אבל הרי אם ישאר כאן יאבד מהבעלים ולכך נחשב לאבידה, ונוטל ומכריז, ואילו **כָּאן** – במשנה מדובר **בְּאַשְׁפָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְפָנּוֹת**, וכיון שהוא מקום המשתמר לא יטול.

מקשה הגמרא: אם הברייתא אכן מדברת **בְּאַשְׁפָּה הָעֲשׂוּיָה לְפָנּוֹת**, מדוע יש חיוב להכריז, הרי **אֲבֵידָה מַדַּעַת** הבעלים **הִיא**, שכן היה על הבעלים לחוש לכך שיפנו משם את כליו יחד עם כל האשפה, ואם כן אין בה חיוב השבה. מתרצת הגמרא: **אֶלָּא** צריך לומר שהברייתא מדברת **בְּאַשְׁפָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה** מלכתחילה **לְפָנּוֹת** מיד כי אם לאחר ימים רבים, וכשהטמין בה הבעלים את חפציו היה בדעתו שישתמרו שם, ולכן אינה בגדר אבידה מדעת, **וְאחר** כך **נִמְלַךְ עָלֶיהָ** בעליה **לְפָנּוֹתָהּ** מיד, ואם לא יקחנה משם תאבד לבעליה, וכיון שכן היא בגדר אבידה ויש להכריז עליה.

מקשה הגמרא: **בְּשִׁלְמָא** – מובן הדבר **לְרַב פָּפָּא** המעמיד את הברייתא באשפה העומדת לפנות, **הַיְינוּ דְּקָתָנֵי** – זהו מה שכתוב בברייתא שהטעם שנוטל ומכריז הוא **שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ אַשְׁפָּה לְפָנּוֹת, אֶלָּא לְרַב זְבִיד** שמעמיד את הברייתא ב'סכיני והמניק', **מַאי** כוונת הברייתא שהטעם שנוטל ומכריז לפי **שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ אַשְׁפָּה לְפָנּוֹת**, הרי לרב זביד הטעם הוא משום שמדובר בכלים קטנים שעשויים ליפול לאשפה בשוגג. מתרצת הגמרא: כוונת הברייתא היא **שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ אַשְׁפָּה לְפָנּוֹת לָהּ** מן הבית **כֵּלִים קְטַנִּים** בשוגג, ולכן המוצא כלים קטנים באשפה נוטל ומכריז, שהרי הם ככל אבידה שחייבים בהשבתה:

משנה

מָצָא מציאה **בְּגַל** – ערמת אבנים מחומה ישנה שנפלה, **וּבְכוֹתֶל** יָשָׁן – או שמצא בחורים שבכותל ישן, **חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. מָצָא** מציאה בחורים **שֶׁבְּכוֹתֶל חָדָשׁ** הסמוך לרשות הרבים, אם נמצאה **מֻחְצִיוֹ** של עובי הכותל **וְלָחוּץ**, הרי אלו **שֶׁלּוֹ**, שאומרים אנו שאחד מבני רשות הרבים הניחו שם ושכח, אבל אם נמצאה **מֻחְצִיוֹ** של עובי הכותל **וְלִפְנִים**, הרי היא **שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת**, לפי שמן הסתם הוא

המשך בעמוד רב

הטמינה שם. **אִם הָיָה מַשְׁכִּירוֹ** – את הבית **לַאֲחֵרִים, אֲפִילּוּ** אם מצא **בְּתוֹךְ הַבַּיִת, חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ**, שכן אי אפשר לברר מאיזה שוכר נאבד ומשום כך הבעלים מתייאשים:

גמרא

הגמרא מבארת את הטעם שכשמצא בגל וכותל ישן הרי אלו שלו: **הָנָא** בברייתא, **מְפָנֵי שֶׁיָּכוֹל** המוצא **לוֹמַר לוֹ** – לבעל הגל או הכותל, **שֶׁל אֲמוֹרִיִּים** שגרו בארץ ישראל לפני שגירשום אבותינו, שייכות **הֵן** – חפצים אלו. שואלת הגמרא: **אֲטוּ** – האם רק **אֲמוֹרִיִּים מַצְנְעֵי** – מחביאים חפצים בכתלים, **וְיִשְׂרָאֵל לֹא מַצְנְעֵי** בכתלים, הלא מן הסתם גם בעל הכותל שהוא ישראל, הטמין חפצים בכותל מחציו ולפנים שהרי משתמש הוא כבר כמה שנים בכותל זה, ומדוע הם שייכים למוצא. מתרצת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא**